

Bakı–Pekin əməkdaşlığında strateji dönəm

Ötən il ikitərəfli ticarət 4 milyard dolları ötüb

Son zamanlar Azərbaycan və Çin arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətləri iqtisadi sahədə sürətlə irəliləyir. Prezident İlham Əliyevin yerli televiziya kanallarına müsahibəsi də, öz növbəsində, bu amili təsdiqləyir. İkitərəfli ticarət dövriyyəsi artıq 4 milyard dolları ötüb və Çin şirkətləri bərpaolunan enerji ilə yanaşı, nəqliyyat sahəsinə də iri həcmdə investisiyalar edirlər. Bu uğurlar qarşılıqlı səfərlər, strateji bəyannamələrin imzalanması və mövcud müqavilələrin sürətli icrası sayəsində reallaşmış.

İqtisadi əlaqələr genişlənir

Rəsmi statistikaya görə, 2024-cü ildə Azərbaycan–Çin ticarət həcmi əvvəlki ilə nisbətən 20,7 faiz artaraq 3,744 milyard dollar olub. Çin artıq Azərbaycanın xarici ticarətində 4-cü ən böyük tərəfdaşdır və ümumi ticarətdə 7,9 faiz, idxalda isə 17,7 faiz paya malikdir. Bu yüksək artımda Çin kapitalının rolu da böyükdür. Azərbaycanda bu günə qədər Çin investisiyalı 375 şirkət qeydiyyatdan keçib, onlardan 298-i fəaldır. Bu müəssisələr əsasən tikinti materialları istehsalı, pərakəndə ticarət, avtomobil sənayesi və günəş elektrik stansiyalarının yadrlması kimi sahələrdə layihələr icra edirlər. Beləliklə, ticarət dövriyyəsinin böyüməsi ilə yanaşı, qarşılıqlı sərmayə axını da genişlənir.

Yeni enerji və texnologiya layihələri

Bərpaolunan enerji sahəsində birgə layihələr diqqət mərkəzindədir. Məsələn, Azərbaycanda 3 GW gücündə günəş panneləri zavodunun tikintisi nəzərdə tutulub ki, bu, ölkəmizin yüksək texnologiyalı emal sənayesini daha da gücləndirəcək. Çin şirkətləri ilə 5 yeni günəş və külək stansiyası layihəsinin ümumi gücü, təxminən, 1,570 MW-dır. Bu stansiyalar işə düşdükdə Azərbaycanda bərpaolunan enerji potensialı təxminən 2 dəfə artacaq.

Avtomobil sektorunda da irəliləyişlər var. Bakıda fəaliyyətə başlayan Çin istehsalı BYD zavodu artıq 50-dən çox elektrik avtobusu istehsal edib. Bu rəqəmin 300-ə çatdırılması planlaşdırılır. Bu və digər layihələr ekoloji - təmiz nəqliyyatın inkişafına xidmət edir. Çinlə ortaqlar enerji və yüksək texnologiya layihələri Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyini və ixrac imkanlarını yaxşılaşdırır.

Çin kapitalının Azərbaycan sənayesinə töhfəsi

Çin investisiyaları Azərbaycanın qeyri-neft sektorunu da əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirir. Məsələn, Ələt Azad İqtisadi Zonasında inşa ediləcək günəş paneli zavodu yerli istehsalı şaxələndirəcək və iş yerlə-

ri yaradacaq. Belə iri layihələr texnologiya transferini sürətləndirir, yerli istehsalçıların potensialını artırır və ölkəmizin yüksək texnologiyalı istehsal sektorunun inkişafına təkan verir. Nəticədə, strateji tərəfdaşlıq çərçivəsində əməkdaşlıq milli iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə və qeyri-neft sektorunun güclənməsinə xidmət edir.

Nəqliyyat dəhlizləri

Nəqliyyat infrastrukturunu üzrə əməkdaşlıq da sürətlə genişlənir. Azərbaycan Asiyayı Avropaya birləşdirən tranzit ölkədir və bu rolu daha da möhkəmləndirmək üçün yeni layihələr gerçəkləşdirilir. Çin Qırğızıstan və Özbəkistan üzərindən Xəzər dənizinə uza-

nan yeni dəmir yolunu maliyyələşdirir. Bu xətt vasitəsilə Şərqdən gələn yüklər Xəzər dənizi ilə Azərbaycana, oradan da Avropaya daşınacaq. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, bu xəttin istifadəyə verilməsi tranzit daşımalığının həcmi kəskin şəkildə artıracaq. Mərkəzi Asiya ölkələri ilə yanaşı, Çindən əlavə yükdaşımaqlar təbii ki, Şərq-Qərb marşrutunu, Orta Dəhlizi tam işlək vəziyyətə gətirəcək.

Xatırladaq ki, 2025-ci ilin 11 ayında Bakı-Tbilisi-Qars xətti ilə Azərbaycana 351 yük qatarı çatdırılıb. Bu göstərici 2024-cü ilin eyni dövrünə nisbətən 34 faiz çoxdur. Nəticədə, Çin malları Orta Dəhlizin ən böyük yük aparıcıları sırasına düşüb. Eyni zamanda planlaşdırılan Zəngəzur dəhlizi

vasitəsilə Çindən gələn yükdaşımaqların bir hissəsi Naxçıvan üzərindən Türkiyə və İran bazarlarına yönələcək. Bu yeni tranzit imkanları Orta Dəhlizin potensialını daha da artıracaq və Azərbaycanı regionda mühüm logistika mərkəzinə çevirəcək.

Gələcək hədəflər

Bütün bu nailiyyətlər Azərbaycan–Çin əməkdaşlığının perspektivlərini daha aydın görməyimizə şərait yaradır. Azərbaycanın strateji coğrafi mövqeyi onu “yaşayan körpü”yə çevirir. İqtisadçıların fikrincə, ölkəmizin möhkəm logistika infrastrukturunu və rəqabətqabiliyyətli mühiti sayəsində Çin mallarının Avropaya daşınması üçün yeni, əlverişli marşrut yaranır.

Ekspert rəyi

Vüqar BAYRAMOV,
Milli Məclisin deputatı

Azərbaycan ilə Çin arasında strateji münasibətlərin getdikcə dərinləşməsi müşahidə olunur. Çin artıq Azərbaycanın ən böyük idxal tərəfdaşlarından birinə çevrilib. Eyni zamanda, Çin–Azərbaycan ticarət dövriyyəsində də ciddi artımlar qeydə alınır.

Bununla yanaşı, Orta Dəhlizin genişləndirilməsi kontekstində Azərbaycan və Çin arasında nəqliyyat və logistika sahəsində əməkdaşlığın güclənməsi diqqət çəkir. Bu əməkdaşlıq hər iki ölkənin regional layihələrdən qarşılıqlı şəkildə faydalanmasına imkan yaradır. Azərbaycan Orta Dəhlizi regional miqyasda fəal şəkildə müdafiə edən, eyni zamanda, onun inkişafını və genişlənməsini dəstəkləyən əsas ölkələrdən biridir.

Azərbaycan daxilində nəqliyyat və logistika infrastrukturunun daha da inkişaf etdirilməsi praktiki olaraq Orta Dəhliz vasitəsilə daşımaqlar həyata keçirən ölkələrin maraqlarına birbaşa xidmət edir. Bu proses, eyni zamanda, regionun geosiyasi mövqeyinin möhkəmlənməsinə də töhfə verir.

Vaşinqtondakı Jamestown Mərkəzinin təhlilində deyilir ki, Rusiya və İran marşrutlarındakı çətinliklər fonunda Azərbaycan Orta Dəhliz üzrə Çin–Avropa əlaqələrində təhlükəsiz, sanksiyalardan azad tranzit marşrutu təqdim edir. Jamestown analitikləri də bildirir ki, bu ölkə alternativ, etibarlı yükdaşıma marşrutu kimi formalaşır.

Bu nailiyyətlərin fonunda yerli sahibkarlar üçün də yeni imkanlar yaranır. Azərbaycandan Çinə ixrac edilən qeyri-neft məhsullarının çeşidi artmaqdadır. İkitərəfli ticarət evlərinin yaradılması və yeni elektron ticarət platformalarının istifadəyə verilməsi sayəsində yerli məhsullarımızın Çinə ixracı daha da asanlaşacaq. Yeni gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi və multimodal nəqliyyat imkanlarının genişləndirilməsi hesabına yükdaşımaqlar sürətlənəcək, Xəzər dənizi ilə Avropaya

Bu baxımdan, Azərbaycan ilə Çin arasındakı münasibətlər həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli formatlarda ardıcıl şəkildə inkişaf edir. Əməkdaşlıq yalnız nəqliyyat, logistika və ticarət sahələri ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda, investisiya qoyuluşları və birgə layihələrin həyata keçirilməsi istiqamətində də özünü göstərir.

Çin şirkətlərinin Azərbaycan iqtisadiyyatına marağının artması aydın şəkildə müşahidə olunur. Paralel olaraq, Azərbaycan şirkətləri də Çin bazarında investisiya imkanlarına böyük maraq göstərirlər. Bu isə, təbii olaraq, iki ölkə arasında investisiya tərəfdaşlığının daha da genişlənməsinə və nəticə etibarilə hər iki dövlətin bu əməkdaşlıqdan daha çox fayda əldə etməsinə şərait yaradır.

Çıxış isə daha rəqabətqabiliyyətli olacaq. Bundan başqa, Çin–Azərbaycan sərmayə forumlarında kənd təsərrüfatı, tikinti materialları və yüksək texnologiyalar kimi sahələrdə yeni birgə layihələr müzakirə edilir. Texnologiya və təhsil sahəsində əməkdaşlıq da gündəmə gəlir. Universitetlər və tədqiqat institutları arasında bilik mübadiləsi planlaşdırılır.

Bütövlükdə, ikitərəfli münasibətlərin strateji səviyyəyə yüksəlməsi əməkdaşlığın yeni mərhələsinin başlanğıcıdır. Qarşılıqlı investisiya axını, ticarətin artımı və logistika infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi uzunmüddətli dövrdə hər iki ölkə üçün faydalı olacaq. Azərbaycan və Çin əlaqələrinin bu cür dərinləşməsi regionda iqtisadi sabitliyə və inkişafın davamlılığına zəmin yaradır.